

2 TIMOOTI Polndo, Timootiro So Uyi Erayaga Nakangoyingo

2 Timooti Mande Tabango

Nga so uyi erayayiga nga ngu, Timootiro. Polndo nga so uyingga nga, ene Rom ya biyomimo ootooro, ene ngu naruno so uyi nakangoyingo. Onindo Pol yoro ya biyomimo yeyingo. Ndadiro nguro, ene Yisas Krayisro Mande Keta Mesarango ngu wesiyoro ete. Polndo ngandiro ingondudu tewoku ngu, Pol ureweroyi naruni namoko tetoyi ingoro, nguro ene nga so uyingga nga, nakan-goyingo.

Timootindo, ngu Pol, hooroowero enengo erayadodo ko owoooyingga tero ngu, Timootindo Epesas oni simoo bare nowoondoyemo hamoo teyingo, oni ngu gome soboyeroyingo. Timooti newendemo hamoo ooreng teyingo, ngu Polndo Yisas Krayisro newendemo ingootoni, hamoo tetoni, keyoyingo ngundiro. Polndo Timooti ngundiro kenoro, nguro ene ngandiro eyingo. Timooti ngu nenengo nangone, ero eyingo. Nga so uyingga nga ngu, Polndo enengomboro mande ero ngu, enengo newende bidodo ooreng Timooti inoro, nguro gome ingoro, enendo ngu komo gome yanggango dikaya, kowuri koorowooya dikani. Enendo ngu oni simoo bare gidega, Anutya mundi tetenggoku, ngu yoyoni. Polndo ngu Timootiya nga so uyingga nga nakangoro, ge

nga mande nga etuyeroya, nenengo mande yuno ero, so uyi nakangoro Timooti inoyingo.

Nga so uyinggano ngano ngu, mande gumi gumi ngandiro ooroote.

* Polndo Timooti kambayingo. 1:1-2.

* Polndo Timooti ingootoni newendemo hamoo tetoni, nguro Anutno esosooteyingo. 1:3-7.

* Ngundiro ero ngu gome oorengo, Timooti ge yanggango dikaya, ko ngu gome eni. 1:8-2:13.

* Sunggi gura gura ngu eneno tunootewa. Ngundiro tunootetoni, nguno kenoro, ingoro ngu, onendo ngu hamoo oorengo, Anutro ko oni simoo bare oorengo tero oorootenggo. 2:14-26.

* Naru wenga ngu namoko tunootetoni ngu, oni simoo barero weti mbumbuwa ngu komo urungga oorengo tunootewa. 3:1-9.

* Ko yanggango teyinoweroyi, nguro mandeni, ko, oo biyomi Timootiro kono tunooteweroyi, nguro ingonda teni. 3:10-4:5.

* Polro ingonduduni newendemo ingooteku nguya, inoro eyingo. 4:6-18.

* Polndo oni gidarega kambayeroro nguro mande soweyoyingo. 4:19-22.

¹ No Pol, no Krayis Yisasro Aposel oni. Anutdo no rogoneroootoni, no keta oruweroyi mandega ngu oni simoo bareno wesiyoro eweroyimboro oni. Oni simoo bare, ene Krayis Yisasro nowoondoyemo hamoo tero ngu, ngu sugi sugi keta oruweroyiga, Krayisdo sunggi yeyingo, ngu yowanggo. Ngu kongga ngu no nunowo.

² Timooti, ge noro Kristen nangone oorengo. No nga so uyingga nga, gengo nakangooteno. Awa

Anut, noorengga urungga Krayis Yisas, ngundo enengo nowoondoyimo, ene ge sumange tenggunowa. Ene ge nowoondoge yeni, imakeyingomo oruwa.

Noore Mande Keta Mesarango, Ngaro Ma Oyi-moyerowa

³ Noro osisambane ngu, ene Anutro muri ngu keyoyingo, nguro no nguya ngu keyooteno. Nowoondonemonggo ingootenoku ngu, nga muringga, nondo tetenoku, ngu nenengo oorengo. Nenengo yemboongeyingo naruno, no suwoo sano nguya, Anutno gengo esosootero yemboongeteno. ⁴ No gengo doongengge sonoyi ombuyingongga, ngu ingootenoku, nguro no komo ge ko geyoro ngu, asa, no oni oni tewano. ⁵ No gengo nowoondogemo hamoo teyingo ngu ingooteno. Ngu godange kini. Nowoondoyemo hamoo ngundiro ngu, ombige Lowisno, ko, nangge Yunisno nguya ngundiro oruwo. ⁶ Ngundiro nguro, no ingonduduge ngu yokutuwooteno. Ge Anutdo ko teweroyimbora oo kingo duwoo, ge gunootoni oorooteku, nguro ingo. Kuri nondo kandene ge tabagemo yetoowe, ge ngu oo kingo ngu yoyingo. Ataga ngu, ge ngu oo kingo duwooga, gunoyingo koyi tetooga, urungga tunooteni. Onindo de uwootoyi de urungga dedeku ngundiro, gengo oo kingo duwoo yoyingongga, ngu koyi tetooga, urungga tunooteni. ⁷ Ge ingooteku, Anutdo sosoreyingo muringga, ngu noore ma yunoyingo. Kini, ene noore yanggango oruweroyi muringga, ngu yunoro; ko, nowoondoye ebe ino ino tero, nowoondoyi

teweroyi muri yunoro; noorengō gowenani, ingondudunani gome sobowooweroyi muringga, ngu bidodo, noore hoorooweyeroweroyimboroyunoyingo.

⁸ Ngundiro nguro, ge noorengō Oo Bidodo Simburi Simbunani, nguro mandeni, wesiyoro ewero nguro oyimo ma yowero, ko, no ya biyomimo oorootenoku ngaro nguya, oyimo ma yowero. Kini, ge komo Anutro yanggangoni ngu yoya, ngunonggo ge noya kowuri nga gobooro koorowooro, nguno mande keta gome, nga wesiyoro eweroyi, koyi ngu tewaro. ⁹ Anutdo kuri negoyeroro ko yoyowoku, noore enengo oni simoo bare oruwato. Noore muri gome metemingga tetooye, nguro ma negoyeroro yoyyingo. Kini, enengo ingondudunonggo, enengo sumangeningga, ngundo negoyerowo. Kurimi oorengō, Anutdo mera nga, ma yeyingo naruno, Krayis Yisasdo ngu sumangengga, ngu noorengō yunoyingo. ¹⁰ Ataga, nga narunggano ngano ngu, Krayis Yisas, noore ko yoyeroyi oningga, ngu kuri tunoo oorengō tunooteyingo. Yo, ene kumooro yanggangoningga, ngu oondoogero, Mande Keta Mesarango, ngu yunoro, nguno swooyi sano keta oruweroyi etuyerowo.

¹¹ Anutdo no rogoneroootoni, ngu Mande Keta Mesarango, ngu wesiyoro eweroyi oni oorooteno. No nguro Aposel oni, ko, enengo mandeni, oni simoo bareno etuyeroyingo oni oorooteno. ¹² Ngu muringgano nguno, no kowuri koorowooteno. Ene, no nguro oyimo ma yooteno. Kini, no kuri ingooteno, no ngu oningga, nguro nowoon-donemo hamoo tewo. No nguro murini, hamoo

ingootoowe, ene nga kongga, no kandenemo yewoku nga sobowootoni, sugi sugi oodoni oororo, ngu naru urungga ngu tunootewa.

¹³ Nga mande hamoongga nga, ge no manggonemonggo ingowoku, ngu oo gabogaboyi ge etunggerowonoku, ngu oni etuyeroyingo muri gome. Ngundiro nguro, ge Krayis Yisasro nowoondogemo hamoo teyingo, ngu yanggango teyinoya, ngunonggo Krayis Yisas nowoondoge ino! Ngu muringga, nguno ngu, ge nga mandega nga gome dowoo! ¹⁴ Anutdo ge kandegemo oo gomengga, yewoku ngu, ge gome sobowo! Yuka Kundingiyi, noore nowoondonanimo oorootku, ngundo ngu, nga kongga teteku, ngano hooroowenggerowa.

¹⁵ Ge kuri ingoote; Esiya oni bidodo, Piselas ko Hemosenis nguya, ene no kuri noyokowonggo.

¹⁶ No, noorenge Simbunani, nguno yemboongeteno. Gedo, Onesiporas ko enengo simoonggoroboro nowoondoyi teyunoni, ero yemboongeteno. Ndadiro nguro, naru owoooyingga, Onesiporasndo no nowoondone yeni, imakero ooroote. Ene no ya biyomimo oorootenoku, nguro ma oyimo yoote. ¹⁷ Kini, ene Romno, ombuwoku ngu, ene no ereweneroro, ko biyomi tero oode, kootuyisina, no neyowo. ¹⁸ Ge ngandiro ingoote, no Epesasno oruwonoku ngu, Onesiporasndo no gome urungga hooroowenerowoku ngu. Nguro no noorenge Simbunani, nguno ero yemboongeteno. Gedo, wenga naru urunggano nguno, gengo sumange Onesiporas ino, ero yemboongeteno.

2*Ge, Krayis Yisasro Me Oni Gome Oruwa*

¹ Arisa, nenengo nangone, suwooyi sano noore ge nguya, Krayis Yisasya gobooro oodooye, nguno ge komo enengo sumangenimonggo yanggango dika! ² No mande bidodo oni simoo bare urungga doongeyemo wesiyoro etoowe, ge ingowoku ngu. Ngu mandega ngu nangge, ge komo oni kuri yomosiyerowoku, ngundiro oni, ngu manden-ingga, ngu kandeyemo yetoni, ngundo mete oni gidaregano, mande ngu gome, wesiyoro ero etuyerowanggo.

³ Ge komo Krayis Yisasro me oni oorengo gome ootooya, ngunonggo noore me oni gidaregaya, nga ko ngaro kowuri koorowoowato. ⁴ Oni, ene me oni koyi tero ngu, ene ko gura gura, ma doworo tewa. Kini, ene me oni koyi gome tewa. Ngundiro tetoni, enengo me oniro tabango, ngundo enengo koni, ngu kenomayingoni ero, ko tete. ⁵ Ngundiro nangge, oni ene ebe pawapawamuno, kendutewero ngu, ene komo ebe pawapawamu ngundiro ma tero ngu, ene nguno owoooyidodo ma tewa. ⁶ Oni ko yanggango tero, oo kono miro sobowooteku ngu, enengombo ngu kongga, nguro engge koretetingo, ngu koretero yowa. ⁷ Ge komo nondo mandega etenoku, ngaro ingondudu te! Noorengo Simbunani, ngundo ingonduduye yeni, himi yewa. Ge ngunonggo, nga mandega, ngaro muri bidodo tunoo ingowa.

⁸ Suwooyi sano ge komo Yisas Krayisro ingondudu te! Ene ngu Dewitro soweni, Anutdo ene merenonggo yokutuwootoni, ko keta

ootoogeyingo, nondo mande etenoku ngundiro. ⁹ Nondo nga mande metemingga nga wesiyoro eteno. Nguro oni ngando noya oni biyomi ero ingoro, kowuri gura gura nunootenggo. Yo, nguro nodowooro ya biyomimo nguya noyetenggo. Ene Anutro mande, ngu ya biyomimo ma oruwa. ¹⁰ Ngundiro nguro, no nenengombo nowoondone yanggango inoro, kowuri bidodo koorowooteno. No oni simoo bare bidodo hoorooweyerootenoku, ngu Anutdo enengo sorengoro sunggi yewokuro, no ngandiro ingooteno. No ngundiro tetoowe ngu, asa, ene nguya, Krayis Yisasno keta oruweroyi, ko duridaridodo suwooyi sano sugi sugi oruweroyiga, ngu yowanggo.

Noore komo nga mandega ngaro nowoondonanimo hamoo teni.

^q¹¹ Hamoo, noore eneya kumooro ngu, noore eneya keta oodooye. ¹² Ene noore yanggango tero, kowuri bidodo koorowooro ngu, arisa, noore eneya oo bidodo sobosobo oruwato. Ene, noore ene kootu inootooye ngu, asa, ene nguya, noore kootuyunowa. ¹³ Ene noore ene keyowero ero yokoro, ko noore mandega ngu ma keyoro ngu, arisa, noore yokootooye ngu, ene enengombo enengo mandeni, ngu komo keyowa. Ndadiro nguro, ene mandeni ngu ma yowoorengowa. Hamoo oorengko kini, ero eyingo.

*Ko Oni Oorengko Ngu Anut Doongeyimo Ngu
Nenengo*

¹⁴ Suwooyi sano, ge nga mandega, ngano oni simoo bare ingonduduye yokutuyeroya, Anut doongeyimo ge mande yanggango e! Ngu ngandiro. Ene komo mande gura guraro ma ebe urewa. Ngu muringga, ngundo oni gura nguya, ma hooroowewa. Kini, ene oni ngundiro mande, ngu ingootenggoku, ngundo yomburiyoote.

¹⁵ Ge komo ko yanggango teyadega, ge ko oni oorengo tunootete. Nguno ngu, Anutdo gengo kongge, nguro ingowa. Ngundiro tero, ge mande nenengo yoonenengoro wesiyoro ero, ge Anut doongeyimo nguya, oyimo ma tewa.

¹⁶ Ge komo kingo mande gura gura engge kini, nguro ge sosoreya gome meye. Ngundiro mande, ngundo oni owoooyingga oorengo, yowoosootoni, Anut kootu inoyingo ooreyimo oorowuwanggo.

¹⁷

Enengo mandeye ngu yomburiyoyingo. Mande ngundiro, ngundo ngu, urungga oorengo tunootero, rooku mambu ngundiro yewa. Hayimeniyas Payilitas eraga nguya, ene ronggesambi mande teweroyi oni.

¹⁸ Ngundiro oni ngu, ene hamoo mande, ngu yomburiyoyingo oni. Ene ngandiro etenggo. Noore kuri ko ootoogeyingo, ko ma ootoogewato, eyingo. Ngu mandega, ngundo oni gidaregaro nowoondoyemo hamoo ngu yomburiyootenggo.

¹⁹ Ene Anutdo ya nonggini yanggango ooren-gongga kuri miwo. Ngungga ngu, dikaro ooroote. Ngu nongginingga, nguno nakaya ngandiro oorete. Oo Simburi Simbunani, enengo oni simoo bare ngu gome yeyoro ingoote, eyingo. Nakayano, ngandiro nguya ooroote. Oni simoo bare bidodo, Oo Simburi Simbunani, owoooyi

yootunoro etenggoku, ngu ene komo muri biyomi
ngu kootu inoya yokoyi, ero eyingo.

20 Ya urunggano koondo oo ngu oo wadoribo (Gol Siluwa), ngundo tero yeyingo, koondo gidarega, ngu debo koondo teyingo, ko gidarega ngu merambo koondo teyingo. Gi-darega ngu kundingiyi ko metemimboro, gi-darega ngu ko gura guraromu. **21** Nguro oni gura, ngundiro muri biyomi ngu andangero yokoro ngu, ene gome metemi nenengo oruwaku ngu, asa, ene ngu ko metemimboro koondo ngundiro kundingiyi oruwa. Ene mete enengo sobosobo ngu hooroowewaku ngu, ko bidodo metemi ngu tewero yoonenengowa.

22 Suwooyi sano ge komo simoo oorero ingondudu biyomingga, nguro ge songo toongeya ootoo. Ge ingondudu metemi, ngu yoweroyimboro koyi yanggango te! Yo, hamoo, ge komo ngu yoweroyimboro ko yanggango teya, nguro ge nowoondogemo hamoo teya, doboogeboro nowoondoyi teya, muri ko imakeyingomo oruweroyi, ngu bidodo te! Yo, hamoo, oni ene newende gomemonggo, Oo Simburi Simbunanino, meno etenggoku, ngundiro ngu, ge nguya te! **23** Ge mande mande gidarega mboorombo yoyoyingombo ingoyingo kini onindo etenggoku, ngu kootu ino. Ge ingoote. Ngundiro mande, ngundo ngu, ebe yeni tunootete. **24** Oo Simburi Simbunaniro ko oni ngu, ene komo ebe ma urewa. Kini, ene komo oni bidodoboya ngu, ene imakeyingomonggo mande ero tewa. Ene ngu etuyeroyingo oni metemi gome tero, sanggirini imaketoni, onindo

biyomi gura eneno teyinootoyi ngu, ene nguro mete ngu kowuringga, ngu koorowoowa.

²⁵ Ene ko imakeyingomonggo tero, ngunonggo oni mande utoro oorongootenggoku, nguro ingonduduye yomosiyerowa. Ene ngundiro tetoni ngu, asa, Anutdo bine hoorooweyeroootoni, oni nowoondoye ingonduduye hamoo ngu ingowanggo. ²⁶ Kurimi Setando ene yoyoro, enengo manggowo keyoweroyimbora gosiyeroyingo. Ene hamoo mande ngu ingoro ngu, asa, ene ingonduduye ko himi yetoni, nguno ngu, ene Setanro utongga, ngu omboongero ombuwa.

3

Naru Wengamo Muri Biyomi Gura Gura Tunootewa

¹ Ge komo ngandiya ingo! Naru wengamo, ngu oo biyomi gura gura kowuri urungga oorenggo tunootewa. ²⁻⁵ Yo, naru wengamo ngu, onindo ngu ngandiro tewanggo. Ene enengomboro nangge ingoweroyi; beyedoro nangge ingoro; enengo bingamiye nangge okooro; oni enengombo oo gura gura tero, nguro oni oni tero; oniya kootuyisina mande, ero yomooyinoro; awanamoyemboro mande unggarangooro; ene Anutro, onino nguya, ma esosootero, ngunonggo ene muri gome nenengo, ko nowoondoyemo hamoo teyingo muringga nguya, yokoro oruwanggo. Enengo oni soweni nguya siyero ma oruwanggo. Ene oni songombo eneno muri biyomi tetenggoku, nguro sanggiri teweroyi muri ngu ma yokowanggoku; mande

kootuyisina ero endeyowanggoku; goweyeboro ingondudu ngu ma sobowoowanggoku; oni yomburibariyerowanggoku; muri metemi gome nguya yokoro, kootu inowanggoku; ene dobookuriye yoyoro, oni sanggiri kandeyemo yewanggoku; ene sodedomangge enengo ingonduduye biyomi ngu keyowanggoku; oni enengo ingootoyi, ene oni ururu tewanggoku; ene goweye oni oni teyinoweroyi muri gura gura, nguro gome ingowanggo. Yo, hamoo, ene oo ngu tero, ene Anutro ma ingowanggo. Ene kingo goweyemonggo nangge Anutro ko tero, ene Anutro mande muri yanggangoni, ngu kootu inowanggo. Ge komo ngundiro oni ngu tanggewayemo ma bibitewero, ge songo ootoo.

⁶ Godange etuyeroyingo oni ngundiro tero, ene torige torige baredoro yano utenggoku, bare ingonduduye metemi kini, ngu mande gura gura ingonduduye ganayeroweroyimboroyowoosooyingo. Yo, baredo enengo ingonduduye, ngu weti mbumbuwa tewonggoku, nguro ene kowuri urungga ingoyingo. Enengo nowoondoye ngu oo gura guraro ingootoyi, ngundo yowoosooro, oororo omburo tete.

⁷ Ngu bare ngu, ene suooyi sano mande gura gura ingoweroyimboroyi kini. ⁸ Kurimi, Yanis, Yambiris eraga, ene Mosesya sanggiri teyingo, ngundiro nangge, nga oni nga nguya, hamoo mande ngaro sanggiri tetenggo. Enengo ingonduduye biyomi buribari yeyingo, ene nowoondoyemo hamoo

kini. Kingo goweye nangge.* ⁹ Naru ootuwoo nangge Yanis Yambiris eragaro, ene muriyari gura gura onindo ma teweroyi ngu teyingo. Ene oo urungga Mosesndo tewoku, eragado ngu teweroyi, ereremo kini. Ngu godange etuyeroyingo oni ngundiro. Oni enengo godange ngu kenoro ngu, ene gome watayi. Ngu oni ngu godange nangge, ero ingowanggo.

Ge Komo Anutro Mande Gome Ingoro Dowooowa

¹⁰⁻¹¹ Ene, ge kuri noro mande wesiyoro etuyeroyingo, ngu ingowo. Nenengo oootootone murine bidodo ingoote. Ge oo ngandiro ingooteku: no Anutro hamoo ingootenoku, ngu hamoo yanggango oorengo, ingooteku; suwoooyi sano no nenengombo nowoondone yanggango teyinoro, no ngunonggo oniya sanggiri ma teyingo ingooteku; no oni nowoondoyi teyunoyingo ingooteku; no yanggango tero kowuri koorowooyingo ingooteku; oo biyomi bidodo onindo nono tetoyi, ge ngu kenoro ingowo. No ogingo bidodo, Andiyokno, Ayikoniyamno, Listarano nunootoyi koorowootooowe, ge no gowenemo, ngu bidodo kenowo. Ene Oo Bidodo Simburi Simbunani, ngundo ngu kowuringgano, ngunonggo, no andangeneroro noyowo. ¹² Yo, oni bidodo Krayis Yisasno nowoondoyemo hamoo teyingo

---

* **3:8:** (Kurimi, Igip merakono, ngu tabango oni koretteyingo owooyi Pero, ngu oruwo. Yanis, Yambiris eraga, ngundo Pero, enengo gosonggi oni. Anutro Mandeno enengo mandega ngu bukEksodas /Kisim Bek 7:22; 9:11 nguno oorooteku, ngu kandangeyi).

eneya siyero oodoyi, Anutro mande murini tewero etoni keyootoyi, merako oni nguro bogu sanggiri tero, ogingo urungga teyunowanggo. ¹³ Yo, oni biyomi ko ingondudu godange oni, ngundo suwooyi sano oni simoo bare ganaganayerowanggo. Enengo muri, ngu biyomi oorengو tunootewa. Ene oni gidarega ganaganayerootoyi, ko, oni gidaregado ene nguya ganaganayerowanggo.

¹⁴ Ene ge kuri ingowo. Noore oni simoo bare ge nguya, nga mande keta mesarango, nga etuyerowooto. Ngundiro nguro, ge ngu, nga hamoo mandega nga, ge kuri yoro, nguro nowoondogemo hamoo tewoku, ngu gome dowoo. ¹⁵ Yo, hamoo, kuri ge bodaga oode, ngunonggo ge damoni yero Anutro Mandeno ingowo. Ngu so uyingga, ngundo mete ge ingondudu gomemu gunowa. Nguno ngu, ge Krayis Yisasro nowoondogemo hamoo tewaku, nguro Anutdo ge ko goyowa. ¹⁶⁻¹⁷ Anutdo enengo Buk nguno mande ngu bidodo yeni, oni Anutro ingonduduni ingoro, mandeni nakangoootoyi, ngu tunooteyingo. Ngu mandega, ngundo ene mete noore muri nenengo noore etuyeroro; noorengو weti mbumbuwa tunoo etuyeroro; noorengو endeyoyingo ngu yooneneyerowa. Ngundiro nguro, Anutro Mande, ngundo noore, enengo ko oni yanggangododo yoyeni, noore ko gome metemi, ngu bidodo mete tewato.

4

Ge Komo Anutro Mandeni Ngu Wesiyoya E

¹ Krayis Yisasdo oni simoo bare keta oorootenggoku, ko kuri kumooyingomu nguya wirikoyerowa. Nguro no Anut doongeyimo ko Krayis Yisas ngu doongeyimo nguya, no mande yanggango geno ngandiro eteno. Krayis Yisasdo, oni simoo bare bidodo doongeyemo, tunoo ko ombuwakuno, ene noorengoo bidodo sobosobo koretteyingo sugi sugi oruwa. ² Ngundiro nguro, no geno mande yanggango ero eriringgerootoowe, ge komo nga mandero ingondudu teya, mande nga wesiyoya e! Oni simoo bare mande ingowero tetoyi, ngundi, ene nguro ma ingootoyi ngu, ge komo suwooyi sano ko yanggango teya, Krayisro mande, wesiyoya e! Ge komo nowoondoye sanggawewero, mande yanggango wesiyoya e! Ngundo nowoondoye yokutuwootoni, nowoondoye yowoorengowanggo. Ge komo Anut keyoweroyi mande, muri wesiyoya e! Ngundo mete nowoondoye yanggango teyunowa! Ge suwooyi sano ko ememonggo, eneno teya, mande gome etuyero. ³ Ndadiro nguro, kootuyisina ngu, oni mande gome nenengo ngu ingoro yowero yokowanggo. Ene ngundiro tero, enengo ingondudu sodeye, ngu nangge, keyoro, ene etuyeroyingo oni gidarega nguya yoyowanggo. Yoyootoyi, ngundo mande gidarega kingo etoyi, ngu oni nguro gome ingowanggo. ⁴ Ene mande hamoo ngu kootu inoro, ene kingo mande mande gura gura ingowero sodeyewanggo. ⁵ Ene gengombo suwooyi sano tunoo ingondudu tewaku ngu, ge komo kowuri koorowoowaku, ngu ge komo mande metemi ngu koyi teya, mandega nga wesiyoya e! Gengo kongga ngu Anutro Mande

Keta Mesarango wesiyoro eweroyi. Nga kongga, no ge gunowonoku nga ngu, komo bidodo te!

Ataga, Noro Ko Ngu Kinitewero Tete

⁶ Anutno wooro yeweroyi oni nguno Anutno Wayin sono wendootenggoku, ngundiro nangge, noro gowene nguya Anutno inootoowe, wooro yeweroyimboro. Yo, noro narune, ngano ngu kinitetoni, no toongewero namoko teteno. ⁷ No ebe pawapawamungga, nguno koretero dagayerowono. Ataga, no rogogakuno tunootewono. No kuri, Krayisno nowoondonemo hamoo ngu gome dowoowono. ⁸ Ngu pawamungga, nguno koretero dagayeroro, nguro no oo yoweroyiga ngu sobowooteno. Ngu ooga ngu ngandiro. Oo Bidodo Simburi Simbunani, noorendo wirikoyeroyingo oni nenengo gome, ngundo noya ewaku, ge oni nenengo ewaku, nguro ene no ko gumi nunowa. Yo, naru wenga nguno, ene ngu ooga ngu no nunoro, ko, oni bidodo ene tunootetoni, hahangero kenowero, ingondudu tero oorootenggoku, ngu nguya yunowa.

⁹ Ge komo sodedomangge nono ombu!
¹⁰ Dimas, ene mera ngaro oo nguro gome ingooteku, nguro ene kuri no noyokowoku, Tesalonayika endemo oorowuwo. Keresenis ngu, ene Galesiya merako oorowutoni, Tayitasdo Dalumesiya merasina toongewo. ¹¹ Luk enesu nangge, noya oorootero. Nguro ngu, ge komo Mak yoya, ge ya omburi. Ene no hoorooweneroro, ko teweroyi oni gome.

Mande Sosowo Gidarega

¹² No Tikikas sureyootoowe, Epesas endemo kuri oorowuwo.

¹³ Ge ombuwero ngu, ge komo noro neng-guro pirungga, Trowas endemo, Kapasdo yano yokootoowe, oorooteku, ngu yoya, buk nguya yoya ombu. Buk gidarega nusako goweyibo teyingo, ngu nguya komo yoya ombu.

¹⁴ Alekisanda, oo Ayen wadorimu teweroyi oni, ngundo ene biyomi urungga tenunowo. Kootuy-isina noorengo Simbunani, ngundo enengo ko murini, nguro gumi teyinowa. ¹⁵ Ge nguya ngu oningga, nguro ingonda te! Ene noorengo ko mande nga yomburibariyoote.

¹⁶ Noro wirikoyingo naru koretero nguno, noso nangge mande wirikoyingo onino mandeni ewono. Ngu naruno, oni gurado no hoorooweneroro dikaro, mande ma eyingo. Kini, oni bidodo no noyokoyingo. No Anutno yem-boongero ngandiro ewono. O Anut, gedo enengo biyomi nono tewonggoku, nguro ma ingowero, ero yemboongewono. ¹⁷ Ene noorengo Simbunani, ngundo no soboneroro yanggango nunowo. Ngundiro nguro, no mande keta mesarango, wesiyoro eweroyi, ngu gome etoowe, oni sowe gidarega, ngu mande ngu gome ingowonggo. Nguro Anutdo yoyokootoni, ngundo no nureyi, ma kumooyingo. ¹⁸ Mande muri biyomi no tenunootoyi, Oo Bidodo Simburi Simbunani, ngunonggo, andangeneroro, noy-or, oorero, enengo sambo endega enengo oni simoo bare soboyerooteku, nguno noyewa. Ngundiro nguro, nondo Oo Bidodo Simburi Sim-

bunani enengo oowooyi suwoooyi sano sugi sugi bingaminidodo okoororuwano. Ngu hamoo.

¹⁹ Ge komo noya Prisila, Akuwila, erambarisa, Onesiporas ko enengo simoonggoro ngu bidodo kambayero. ²⁰ Erasitas ngu Korind ende nguno oodoni, Taropimas ngu sayidodomu yokootoowe, Mayilitas endemo, nguno ooroote. ²¹ Ge komo nono sodedo ombu! Ndadiro nguro, ge bodaga oruwaku ngu, asa, doogo naru biyomi tunootewa. Yubuyulas, Payudenis, Layinas, Koloodiya, ngu Kristen dobookurinani, ngu bidodo, ge kambage-rootenggo.

²² Oo Bidodo Simburi Simbunani, ngundo geya oruwa. Enengo sumangeni ngu, ye kewooroyemo nguno mete orini. Ngu hamoo.

**ANUTRO MANDE KETA
The New Testament in the Rawa Dialect of the Rawa
Language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Rawa long Niugini**

copyright © 1992 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Rawa (Rawa) (Rawa)

Dialect: Rawa

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-09-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 22 Nov 2019

7f5bc84a-4dea-522b-980c-a11c545b87cc